

2025-2026
BİLGİ KEM

İHTİSAS

SIYONİZM
Tarih, Düşünce ve
Güncel Yansımalar

Doç. Dr. Ercüment TOPUZ

Siyonizm- Tarih, Düşünce ve Güncel Yansımalar

Doç. Dr. Ercüment TOPUZ

Özgeçmiş

Tarih Bölümü'nden mezun olduktan sonra akademik kariyerine "Tanzimat Fermanının Osmanlı Kimliği Üzerine Tesiri" adlı çalışma ile başlamış doktorasını da "Geleneksel Eğitim Kurumlarının Osmanlı Siyasi ve İctimai Hayat Üzerindeki Etkisi" ile tamamlamıştır. Son dönem Osmanlı Dünyasına ilişkin çalışmaları mevcut olan Ercüment Topuz, 2012 'den itibaren Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde hizmet vermektedir.

Ders Hakkında

Bu ihtisas dersinin amacı, Siyonizmi yalnızca bir siyasi hareketin tarihi olarak değil, aynı zamanda bir kimlik, bir hafıza ve bir ideoloji olarak ele alıp onu kendi kökenlerinden bugünün çelişkilerine uzanan bir serüven içinde anlamaya çalışmaktır. On haftalık yolculuk boyunca sürgün bilincinin şekillendirdiği diaspora deneyimi, modern milliyetçiliklerin ateşiyle doğan fikirler, kutsal metinlerdeki vaatlerin ideolojiye dönüşen yankıları ve Osmanlı topraklarında filizlenen ilk hareketler gözler önüne serilecektir.

10.yıl

İHTİSAS

2025-2026

BİLHİKEM

Son Başvuru

3 KASIM

Balfour Deklarasyonu'nun satır aralarından 1948'deki Nakba'nın karanlık hatırasına, İsrail terör devletinin kuruluşundan günümüzün tartışmalı yerleşim politikalarına kadar her durakta, Siyonizmin farklı yüzleriyle yüzleşilecek; anti-Siyonizm, Yahudi içi itirazlar ve Filistin direnişi bağlamında yükselen sesler dinlenecektir. Katılımcılar, "Siyonizm yalnızca bir milletin kurtuluş rüyası mı, yoksa tüm bir coğrafyanın kaderini değiştiren küresel bir proje mi?" sorusuyla yola çıkacak; ideolojinin bugünkü işlevi ve yarına dair ihtimalleri üzerine düşünmeye davet edilecektir. İhtisas sonunda, katılımcıların Siyonizmi hem tarihsel hem de fikri boyutlarıyla kavrayarak Filistin meselesi ve Müslüman dünyanın girift gerçekleri karşısında daha derinlikli, daha sorgulayıcı ve daha duyarlı bir bakış geliştirmelerini amaçlamaktadır.

1. Hafta	Giriş – Siyonizm Nedir? Amaç: Siyonizm kavramını tanımlamak, temel tartışma çerçevesini kurmak. İçerik: Kavramın etimolojisi (Sion/Siyon), milliyetçilik bağlamında Siyonizm, farklı yorumlar (dini, kültürel, siyasi). Tartışma Sorusu: "Siyonizm bir milliyetçilik midir yoksa dini bir ideoloji mi?"
2. Hafta	Yahudi Diasporası ve Sürgün Bilinci Amaç: Siyonizmin zeminini oluşturan diaspora deneyimini anlamak. İçerik: Roma sonrası Yahudi sürgünleri, getto hayatı, anti-semitizm, Avrupa'daki Yahudi kimliği. Kaynak: Shlomo Sand, Yahudi Halkı Nasıl İcat Edildi? Tartışma: Diaspora hafızası, Siyonist tahayyül için nasıl bir rol oynadı?

3. Hafta	İdeolojik Temel: Modern Milliyetçilik ve Siyonizmin Doğuşu Amaç: XIX. yüzyılda milliyetçilik dalgası ile Siyonizmin ilişkisini görmek. İçerik: Avrupa'daki milliyetçilik hareketleri, antisemitizm, Dreyfus olayı, Theodor Herzl ve politik Siyonizmin temelleri. Tartışma: Herzl'in vizyonu, dönemin milliyetçiliklerinden nasıl ayrılıyordu?
4. Hafta	Teolojik Temel: Dini Siyonizm – Mesih ve Vaat Edilmiş Topraklar Amaç: Dini kaynaklardaki Siyon vurgusunun ideolojiye nasıl eklemelendiğini incelemek. İçerik: Tevrat'ta "Vaat Edilmiş Topraklar", Mesih inancı, Ortodoks Yahudilik ile Siyonizm arasındaki gerilim. Tartışma: Dini Siyonizm mi, seküler Siyonizm mi daha güçlüydü?
5. Hafta	Osmanlı ve Filistin'de Siyonist Hareketler Amaç: Siyonizmin Osmanlı topraklarındaki yansımalarını anlamak. İçerik: İlk göç dalgaları (Aliyah), toprak satın almaları, Osmanlı arşivlerinde Siyonizm, II. Abdülhamid'in tavrı. Tartışma: Siyonizm Osmanlı için bir tehdit miydi, yoksa marjinal bir hareket mi?
6. Hafta	İngiliz Mandası ve Balfour Deklarasyonu Amaç: I. Dünya Savaşı sonrası sürecin Siyonizm açısından önemini kavramak. İçerik: Balfour Deklarasyonu, İngiliz mandası, Arap-Yahudi çatışmalarının ilk boyutları. Tartışma: Balfour, Yahudiler için bir vaad mi, Filistinliler için bir felaketin başlangıcı mıydı?
7. Hafta	İsrail Terör Devleti'nin Kuruluşu (1948) ve Nakba Amaç: İsrail terör devletinin kuruluş süreci ve Filistinlilerin yaşadığı travmayı anlamak. İçerik: 1948 Savaşı, Arap-İsrail çatışmaları, mültecilik sorunu, Nakba hafızası. Kaynak: Ilan Pappé, Filistin'in Etnik Temizliği. Tartışma: İsrail Terör Devleti'nin kuruluşu: Kurtuluş mu, felaket mi?

8. Hafta	Siyonizm ve Güncel İsrail Politikaları Amaç: Siyonist ideolojinin günümüzdeki yansımalarını analiz etmek. İçerik: Kibbutz deneyimleri, yerleşim politikaları, Kudüs meselesi, apartheid tartışmaları. Tartışma: Bugünkü İsrail politikalarını hâlâ “Siyonizm” üzerinden mi okumalıyız?
9. Hafta	Antisemitizm ile Siyonizm Arasındaki Gerilim: Meşruiyet Arayışı Amaç: Bu başlık, Siyonizmin meşruiyetini inşa sürecinde antisemitizm söyleminin nasıl bir rol oynadığını anlamayı hedefler. İçerik: Tarihsel antisemitizmden güncel Filistin meselesine uzanan süreçte antisemitizm suçlamasının siyasal ve ideolojik işlevleri incelenir. Tartışma: Eleştirel söylemin antisemitizmle özdeşleştirilmesinin ifade özgürlüğü, uluslararası siyaset ve meşruiyet kavramı üzerindeki etkileri tartışılır.
10. Hafta	Siyonist Sahne: İki Kutuplu Dünya Yanılsaması Amaç: Siyonizmin bugünkü anlamını ve geleceğini tartışmak. İçerik: İki devletli çözüm tartışmaları, post-Siyonist İsrail tarihçiliği, küresel Yahudi kimliği. Tartışma: XXI. yüzyılda Siyonizm hâlâ bir “kurtuluş projesi” mi, yoksa “kriz ideolojisi” mi?

İleri Okumalar

İlan Greilsammer – Siyonizm, Dost Kitapevi

Yaşar Kutluay – Siyonizm ve Türkiye, Pınar Yayınları

İlan Pappé – Filistin’in Etnik Temizliği, Versus Yayınları

İlan Pappé - Filistin-İsrail Meselesinin Kısa Tarihi

İlan Pappé - Siyonizmi Pazarlamak Atlantik’in İki Yakasında

Siyonist Lobicilik, Ketebe Yayınları.

Roger Garaudy - Siyonizm Dosyası, Pınar Yayınları

Siyonizm- Tarih, Düşünce ve Güncel Yansımalar

Doç. Dr. Ercüment TOPUZ

